

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

DIREKTORAT ZA POLICIJO
IN DRUGE VARNOSTNE NALOGE

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 56 68
F: 01 428 55 15
E: dpdvn.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

Generalna policijska uprava

Številka: 092-203/2013/2
Datum: 31. 5. 2013 (142-03)

Zadeva: Izvajanje policijskih pooblastil v predkazenskih in drugih postopkih - problemsko poročilo

Sektor za pritožbe zoper policijo DPDVN MNZ je pri vodenju sej senatov v pritožbenih zadevah glede izvajanja policijskih pooblastil v predkazenskih in drugih postopkih, ki smo jih obravnavali v letih 2012 in 2013 na podlagi Pravilnika o reševanju pritožb (Uradni list RS, št. 1/04, 117/05 in 111/06) ugotovil več nepravilnosti.

Z namenom razjasnitve zaznane problematike navajamo nekaj obravnavanih primerov:

Polijska postala Sloveni Gradec: (št. 2600-56/2013); pritožbena razloga:

1. Ob vabiljenju kot osumljencu kaznivega dejanja mu policist ni vročil vabila.
2. Policisti so ga med razgovorom izsiljevali, mu grozili, odrekli pravico do odvetnika in ostalih pravic, ki mu pripadajo, zato se ni imel možnosti braniti.

Senat je ugotovil, da policisti pritožniku vabila za zaslišanje sploh niso vročili, pa bi ga morali ob dejstvu, da je bil osumljen storitve kaznivega dejanja. 2. odstavek 166. člena ZKP namreč določa, da se za vabiljenje in zaslišanje osumljenca uporabljajo določbe o vabiljenju in zasliševanju obdolženca, kar ob smiselni uporabi prvega odstavka 193. člena ZKP pomeni, da je potrebno osumljenca povabiti s pisnim vabilom.

Glede drugega očitka je pritožnik na seji senata prepričljivo opisal potek njegovega zaslišanja. S pravnim poukom ga policisti sploh niso seznanili. Policist mu je dal list papirja in hotel, da nanj napiše izjavo, kje je bil in kaj je delal kritičnega dne. Izjavo je napisal in v njej navedel, da kaznivega dejanja ni izvršil, za kar ima pričo in alibi. Policist je izjavo prebral, list strgal in mu dejal, da laže. Dal mu je drug list papirja in hotel, da napiše, kako je zažgal klet. Pritožnik je postajal vse bolj nervozen, začele so se mu pojavljati duševne motnje, zato je želel odvetnika. Policist mu je odvrnil, da preveč gleda filme, pri čemer je preklinjal, dvakrat ga je udaril v rame, grozil mu je z rokavicami na rokah, zato je bil vse bolj zmeden in je kar nekaj napisal ter dejanje priznal. Na seji senata je na vprašanje, kdo je bil ta policist, takoj pokazal na enega izmed prisotnih policistov, ki pritožnikovih navedb ni komentiral in jih niti ni zanikal.

Pri pregledu uradnega zaznamka o izjavi pritožnika kot osumljenca senat ni dobil dokazov, da mu je bil pravni pouk sploh dan oziroma dan tako, da je bil po pouku nedvomno seznanjen z obsegom in pomenom svojih pravic. Policist, ki je opravljal njegovo zaslišanje (v konkretnem primeru sta ga ob prisotnosti tretjega policista opravljala dva policista) se je bil dolžan o sednjem prepričati, po potrebi tudi z dodatnimi vprašanji. Kadar samo branje pravnega pouka

pravic ne bi zadoščalo, bi bilo treba pravni pouk ustrezno komentirati in na ta način zagotoviti, da bi ga pritožnik kot osumljenec dejansko razumel. Pomembno je, da se izjava osumljene osebe, da je pravni pouk razumela, takoj po pouku vedno zapiše v zapisnik o zaslišanju oziroma uradni zaznamek o izjavi osumljene osebe. Policist je na seji senata povedal, da je uradni zaznamek sestavljen tako, da so zgoraj najprej podatki osumljenca, v nadaljevanju pa je pravni pouk, kjer se alineje pred njim obkrožijo. Tega policist ni storil, oz. tega ni označil na uradnem zaznamku o izjavi osumljene osebe. Dani pouk o pravicah osumljene osebe glede pravice do zagovornika morata biti vedno zapisana v zapisnik o zaslišanju oziroma uradni zaznamek o izjavi osumljene osebe. Tega policist ni storil, saj to ni bilo razvidno (policist tega ni označil) iz uradnega zaznamka o izjavi osumljenca. Prav tako uradnega zaznamka o izjavi osumljenca pritožnik ni podpisal na vsaki strani, tudi ne na mestu, kjer so zabeleženi pouk o pravicah do molka in do zagovornika ter njegova odpoved tem pravicam. Da mora osumljenec uradni zaznamek podpisati na vsaki strani sicer ni nikjer določeno, a se je senat seznanil s sodbo Vrhovnega sodišča (VS 2005159 z 18. 2. 2010), seznanil pa se je tudi z dvema naključno izbranimi uradnimi zaznamkoma o izjavi osumljenca (PU Koper, 2012 in PP Gornja Radgona, 2009), ki sta ju osumljenca podpisala na vsaki strani, zato je bilo po mnenju senata ravnanje policistov z vidika strokovnosti nesprejemljivo.

Senat zato tudi ni dobil prav nobenega dokaza, da je bil pritožnik po določbah prvega odstavka 4. člena ter četrtega odstavka 148. člena Zakona o kazenskem postopku v maternem jeziku poučen, da ni dolžan ničesar izjaviti in odgovarjati na vprašanja, da pa, če se bo zagovarjal, ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivdo, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki si ga svobodno izbere in ki je lahko navzoč pri njegovem zaslišanju in da se bo lahko vse, kar bo izpovedal, na sojenju uporabilo zoper njega. Tako v pritožbi kot tudi na seji senata je pritožnik prepričljivo opisal na kakšen način so mu policisti odrekli pravico do odvetnika, senat pa je njegove navedbe soglasno potrdil. Iz uradnega zaznamka o izjavi osumljenca namreč ne izhaja, da bi po pravnem pouku sploh izjavil, da si ne bo vzel zagovornika. Ravnanje policistov je bilo po mnenju senata nesprejemljivo, zlasti ob navedbah vseh treh pri njegovem zaslišanju prisotnih policistov, da ga vsi poznajo kot psihičnega bolnika. Glede na navedene trditve policistov, ki so jih večkrat ponovili v postopku preverjanja pritožbe, na seji senata pa tudi poročevalec, je bil senat mnenja, da pritožnik ni bil v takem fizičnem in psihičnem stanju, ki bilo ustrezno oziroma primerno za njegovo zaslišanje kot osumljenca. Zaslišanje osumljenca namreč predpostavlja, da je v takem fizičnem ali psihičnem stanju, da se je sposoben braniti. Zato se ne sme zasliševati osebe, ki kaže znake duševne bolezni ali je pod vplivom alkohola ali v drugem podobnem stanju, ki lahko vpliva na sposobnost svobodnega odločanja o izjavi (6. točka komentarja k 148. a členu ZKP).

Policist je na seji senata povedal, da o zbiranju obvestil od pritožnika kot osumljenca državnega tožilca sploh ni obveščal. Senat je pri pregledu uradnega zaznamka o izjavi osumljenca ugotovil, da državni tožilec ni bil obveščen o zbiranju obvestil od osumljenca kljub temu, da bi moral biti obveščen, da bi lahko usmerjal predkazenski postopek. V prvem odstavku 148.a člena ZKP je opredeljena dolžnost policije, da na primeren način obvesti državnega tožilca, ki je lahko navzoč na samem zaslišanju. Takšne dolžnosti pa ZKP posebej ne določa v primeru pridobivanja izjave od osumljenca na podlagi šestega odstavka 148. člena ZKP. Vendar pa Uredba o sodelovanju državnega tožilstva, policije in drugih pristojnih državnih organov in institucij pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj ter delovanju specializiranih in skupnih preiskovalnih skupin v 16. členu določa, da se lahko državni tožilec poleg primerov, ki jih določa ZKP, udeleži procesnih dejanj in drugih opravil v predkazenskem postopku vedno, kadar oceni, da je to potrebno za uspešno nadaljevanje predkazenskega postopka. Isti člen določa tudi, da mora policija v tem primeru procesno dejanje ali drugo opravilo v predkazenskem postopku izvesti tako, da omogoči udeležbo državnega tožilca. Seveda pa državni tožilec ne more ocenjevati, ali je njegova navzočnost pri pridobivanju izjave osumljenca potrebna, če o tem ni obveščen. Zaradi opisanega in ob predpostavki, da je lahko tudi izjava osumljenca uporabljena v nadaljnjem kazenskem postopku (le sodba se nanjo ne more opreti), je strokovno korektno, da policija državnega tožilca obvešča tudi v primeru, ko od osumljenca pridobiva izjavo, saj se bo državni tožilec le tako lahko odločil, ali je njegova navzočnost pri pridobivanju te potrebna. Posebej je treba pri tem poudariti, da obveščanje državnega tožilca pred zaslišanjem osumljenca doseže svoj namen samo v primeru, če je to opravljeno

pravočasno. To pomeni, da je obveščanje neposredno pred zaslišanjem oziroma pridobivanjem izjave lahko zgolj izjema, sicer pa je treba državnega tožilca obvestiti prej. V kolikor bi policist tožilcu predstavil dejansko stanje postopka ter pritožnika in njegovo obnašanje (policisti navajajo, da je psihični bolnik, da ima psihične težave in je nepredvidljiv) oziroma njegovo ravnanje, bi tožilec morebiti podal usmeritve, ki bi pomenile drugačno izvedbo postopka.

V nadaljevanju je senat iz izjav policistov ugotovil, da so bili v prostoru, kjer je potekalo pritožnikovo zasliševanje trije policisti, dva pa sta v zaslišanju neposredno sodelovala s postavljanjem vprašanj. Zaslišanje osumljenca lahko opravi le en policist, drugi policisti, razen zapisnikarja, ne morejo biti navzoči pri zaslišanju (5. točka komentarja k 148. a. členu ZKP). Policijski prostori, v katerih se opravlja zaslišanje morajo biti urejeni in opremljeni tako, da zaslišanje ni moteno s prisotnostjo drugih policistov, ki ne sodelujejo pri zaslišanju, in da v prostoru ni nedostojnih stvari, nepotrebnih prisilnih sredstev ali nevarnih predmetov, ki bi osumljencu ali drugim udeležencem zaslišanja vzbujali neprijetno počutje, strah ali občutek prisile. Točno takšno ravnanje policistov pritožnik opisuje že v pritožbi in ga je opisal tudi na seji senata.

18. in 21. člen Ustave RS določata, da je spoštovanje osebnosti osumljenca in njegovega dostojanstva med zbiranjem obvestil in prepoved kakršnekoli uporabe fizične ali psihične sile, grožnje ali drugega sredstva z namenom, da bi se dosegla osumljenčeva izjava ali priznanje, ustavno zagotovljena človekova pravica in temeljna svoboščina.

Policijska postaja Šentjernej: (št. 2600-114/2013): pritožbeni razlogi:

1. Policist mu je rekel, da izprazni žepe.
2. Policist mu je rekel, da sezuje obuvala, da jih bo zasegel, s čimer se ni strinjal, saj je bilo zunaj le par stopinj in nima ničesar drugega za obut. Policist se ni strinjal z njegovim predlogom, da mu čevlje izroči doma, da si najde drugo primerno obutev, nato mu je začel groziti s plačilnim nalogom, za kar ni vedel razloga.
3. Policist se je začel žaljivo vesti do njega, zato se ga je ustrašil in zahteval zagovornika, na kar je policist dejal, da si ga kar sam pokliče.
4. Na njegovo prigovarjanje, da se vselej priveže, se policist ni oziral in je rekel, da ga bo ubil s kemičnim svinčnikom ter da ga bo uničil.
5. Nezakonito mu je policist s kolegi odpeljal osebno vozilo, brez njegove prisotnosti.

Med pritožbenim postopkom smo ugotovili številne nepravilnosti policijskega postopka. Po naši oceni je policist neupravičeno izvajal varnostni pregled tako pri vozniku Golfu kot tudi pritožniku, ki je bil sopotnik, saj konkretne nevarnosti ni bilo. Policistove navedbe na seji senata, da je slednja obstajala zato, ker je bila v času postopka noč in je bil sam v postopku, hkrati pa je navajal, da udeleženca nista kazala namere, da bi ga napadla ali se kakorkoli ogrožujoče obnašala do njega, so po našem mnenju neutemeljene in neresne, zlasti upoštevajoč dejstvo, da je policist najprej pristopil do voznika, ki mu je na vpogled izročil prometno dovoljenje, nato je iskal vozniško dovoljenje. Nato ga je zaradi varnosti postopka povprašal, ali ima pri sebi kakšen nevaren predmet ter ga pozval naj izprazni žepe. Sicer se varnostni pregled opravi zgolj in samo zaradi lastne varnosti policista, varnosti drugih oseb in varnosti osebe, s katero ima policist postopek, in se načeloma opravi na začetku postopka. Policist je nato nadaljeval postopek v smislu varnostnega pregleda vozila, pri čemer je pod pretvezo, da pokaže obvezno opremo, žaznal moške čevlje, ki jih je tudi zasegel. Tako je nepojasnjeno izvajal več pooblastil, kar nakazuje na njihovo zlorabo, predvsem pa na nepoznavanje predpisov (ZKP, ZPol). Niti ni jasno, ali je postopek po Zakonu o pravilih cestnega prometa začel z namenom pridobitve predmetov, ki so pomembni za kazenski postopek, saj se je zavedal, da se nahajajo na območju, kjer so policisti obravnavali več kaznivih dejanj, ali zaradi same kontrole udeležencev cestnega prometa, saj policist pozna oba navedena iz prejšnjih postopkov, pritožnika pa kot osumljenca kaznivih dejanj in je bil predhodno obveščen o tatvini, hkrati pa je na seji izjavil, da ni bilo takoj ugotovljeno, da je šlo za osumljenca, sum je sicer obstajal, vendar utemeljeni razlogi za sum še niso obstajali. In prav zaradi nahajanja na območju več kaznivih dejanj se je

po lastnih navedbah na seji senata policist odločil za preveritev prisotnosti morebitnih predmetov, ki bi izhajali iz kaznivega dejanja, zato je opravil kontrolo oseb in vozila.

Tudi v postopku s pritožnikom je policist najprej slednjega seznanil s prekrškom, nato pa ga je zaradi predmeta, ki ga je imel v žepu, pozval, naj izprazni žep. To je po lastnih navedbah storil z namenom izvajanja varnostnega pregleda, pri čemer se postavlja dvom, da varnostnega pregleda ni dokončal, kar izhaja tudi iz izjave policista, da če bi bil v postopku še policist, ki bi varoval postopek, bi se odločil za varnostni pregled v smislu pretipanja osebe. Prav tako je nestrokovna utemeljitev policista ne seji senata, da ker se je odločil za zaseg obuval, je moral nekako priti do njih, zato je moral priti v stik s pritožnikom in mu zato tudi rekel, naj izprazni žep.

Nehumano in neetično se zdi tudi ravnanje policista, ko je navkljub vremenskim razmeram (postopek je potekal 10. 1. 2013) vozniku zasegel obuvala in je ostal brez njih, prav tako bi po navedbah policista pritožnik ostal v vozilu, kjer je toplo in bi lahko bil tudi bos, vendar mu dejansko niso bila zasežena, saj je s kraja pobegnil. Policist ni sledil niti predlogu pritožnika, da mu zaseže obuvala na domu in bi si tako zagotovil nadomestno obutev. Skrb zbujajoča je navedba policista, da se večkrat zgodi, da osebe v postopku ostanejo bose, tudi vozniki vozil.

Nestrokovno je tudi ravnanje policista, ko je pritožnika zaradi neizročitve obuval opozoril na kršitev določbe prvega odstavka 22. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru v smislu neupoštevanja ukaza policista, saj se zaseg opravi po določbah Zakona o kazenskem postopku. Sicer ga za navedeno ni kaznoval.

Policajska postaja Ljubljana Vič: (št. 2600-64/2013)

PP Ljubljana Vič je predlagala zaključek pritožbenega postopka, čemur smo tudi sledili in izdali obvestilo o zaključku pritožbenega postopka.

Kljub temu se nam je po proučitvi pritožbene dokumentacije pojavil dvom v pravilno uporabo določb Zakona o policiji (ZPol), ki urejajo varnostni pregled in pregled osebe. V 38. členu ZPol je določeno, da lahko policist v primerih, ko obstaja verjetnost napada ali samopoškodovanja s strani določene osebe, opravi varnostni pregled te osebe. Pregled osebe in stvari pa je po 38a. členu ZPol namenjen zasegu predmetov iz razlogov javne varnosti, če je na podlagi neposredne zaznave policista podana utemeljena verjetnost, da ima oseba pri sebi predmete, ki bi jih bilo v skladu z zakonom treba zaseči.

Po navedbah policistov je policistka pritožnika in njegovega prijatelja pozvala, da bo opravljen varnostni pregled in jima rekla, da pred tem zložita stvari na betonski zid, kar sta tudi storila. Nato sta policista opravila varnostni pregled in preverko po evidencah policije ter odšla s kraja. V zapisniku o obravnavi pritožbe pri vodji organizacijske enote pa je navedeno, da sta policista skladno z 38. členom ZPol izvedla varnostni pregled. V zvezi s tem se postavlja dvom, saj se varnostni pregled opravlja, ko obstaja verjetnost napada, v konkretnem primeru pa sta policista v okviru kontrole območja, kjer naj bi se zgodil vlom v stanovanjsko hišo, na šolskem igrišču pristopila do dveh neznanih moških. Po opisu dogodka verjetnost napada ali samopoškodovanja ni obstajala, prav tako tudi ne vzročna zveza med predmeti, ki bi jih bilo treba zaseči in osebo, ki naj bi te predmete imela, saj policista ne opisujeta oz. nista neposredno zaznala aktivnosti, ki bi nakazovala, da bi oseba oz. pritožnik skrila predmet, ki bi ga bilo treba zaseči.

Policajska postaja Ljubljana Bežigrad (št. 2600-319/2012), pritožbeni razlogi:

1. Policistka je izdala nezakonit ukaz, da mora izprazniti žep.
2. Grozila mu je z odvzemom prostosti.
3. Bila je žaljiva ker ga je tikala.

Policista sta v civilnih oblekah izvajala varovanje prireditve. Predstojnik jima je odredil delo po odkrivanju prekrškov po Zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami in Zakonu o omejevanju porabe alkohola. Okoli 21 ure sta opravljala kontrolo parka Navje. Pri tem sta pristopila do skupine petih oseb, med katerimi je bil tudi pritožnik. Skupina je pri sebi imela stekleniče z alkoholom. Ker so osebe s svojim zadrževanjem in obnašanjem na kraju vzbujale sum, da bodo izvršile prekršek, sta policista pričela z izvrševanjem postopka ugotavljanja identitete. Pred tem sta se izkazala s službeno izkaznico. Postopek je začela policistka. Od vseh navzočih je zahtevala na vpogled osebni dokument in jim pojasnila vzrok ugotavljanja identifikacije. Štiri osebe so se izkazale z ustreznim dokumentom, medtem, ko po izjavi policistov pritožnik ni hotel dati dokumenta in je povedal, da podatkov ne bo posredoval, ter da pozna svoje pravice. Policistka ga je opozorila, da bo, v kolikor ne bo posredoval podatkov, odpeljan na PP. Kljub temu ni hotel izročiti svojega dokumenta. Ker ni želel sodelovati v postopku je policistka po telefonu poklicala dežurnega policista in prosila za prosto policijsko patruljo, ki bi ga odpeljala na PP. Zaradi varnosti postopka in kasnejšega prevoza na PP se je policistka odločila, da policist opravi varnostni pregled. Pritožnik je sam izpraznil žepe in policistko večkrat pozval, da naj ga pretipa, česar policistka ni storila. Preden se je na kraj pripeljala policijska patrulja je pritožnik izročil osebni dokument. Po ugotovljeni identiteti vseh oseb nadaljnji postopek ni bil več potreben, zato je policistka postopek zaključila. Zoper osebe ni bil izveden nikakršen represivni ukrep.

Policijska postaja Maribor II (št. 2600-126/2013): pritožbeni razlog :

1. Policista sta dvakrat ugotavljala njegovo identiteto, in ne da bi mu povedala zakaj in pregledala avto, jakno in žepe.

PP Maribor II je predlagala zaključek pritožbenega postopka, čemur smo tudi sledili in izdali obvestilo o zaključku pritožbenega postopka, saj je pritožnik pisno odstopil od pritožbe.

Kljub temu smo po proučitvi pritožbene dokumentacije ugotovili nepravilnosti glede uporabe določb Zakona o policiji (ZPol), ki urejajo pregled osebe. 38. a člen ZPol je namenjen zasegu predmetov iz razlogov javne varnosti, če je na podlagi neposredne zaznave policista podana utemeljena verjetnost, da ima oseba pri sebi predmete, ki bi jih bilo v skladu z zakonom treba zaseči.

Policista sta v uradnem zaznamku navedla, da se je pritožnik 7. 3. 2013 okrog 9.40 ure peš nahajal na Ljubljanski ulici 88/b v Mariboru, ter so pogovarjal po telefonu. Opravičen je bil postopek ugotavljanja identitete (po našem mnenju neupravičeno), kjer je povedal, da je namenjen k tistu na Goriško ulico 12 v Mariboru. Nato sta se policista odpeljala in opazila, da se je pritožnik vrnil do stanovanjskih blokov na Ljubljanski ulici 88/a do c v Mariboru ter nato odšel do TC Mercator na Ulici Eve Lovše 1 v Mariboru, kjer je imel parkiran osebni avtomobil. Pri tem je bilo opaženo, da je pritožnik v desni žep hlač, ki jih je imel oblečene, segel z roko, zato je obstajala utemeljena verjetnost, da je v žep hlač dal prepovedano drogo oz. drug prepovedan predmet, saj se na navedenem mestu (t.j. Ljubljanska ulica 88 a-c v Mariboru) tekom dneva zadržujejo osebe, ki uživajo prepovedano drogo. Prav tako na tem naslovu prebiva policistom znani prodajalec prepovedanih drog. Zaradi vsega navedenega sta na ulici Eve Lovše 1 v Mariboru pristopila do pritožnika in ponovno opravila postopek ter ga pozvala, da v kolikor ima pri sebi kakršnekoli prepovedane predmete oz. snovi, naj jima le-te izroči. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je pritožnik v žepu imel evro kovance.

Naj navedemo, da je bil člen 38.a z novelo ZPol-G dodan z namenom transparentnega, predvsem pa učinkovitega ukrepanja policistov pri zasegu predmetov in stvari, ki jih je potrebno zaseči. Pred uveljavitvijo navedene določbe je bil v praksi večkrat izpostavljen problem učinkovitosti policije pri zasegu manjše količine prepovedanih drog, kjer je bil potreben hiter odziv policistov na prekršek z namenom, da se prepovedana droga zaseže. Problem učinkovitosti se je izpostavljal zlasti z vidika dolgotrajnosti pridobitve odredbe za osebno preiskavo (dežurstva sodnikov) pri obravnavanju prekrška na področju prepovedanih drog. Policisti so v praksi zaseg manjših količin prepovedanih drog reševali tako, da so osebo pozvali naj prostovoljno izroči prepovedano drogo. Takšni postopki so povzročali dvom v

transparentnost oziroma zakonitost izvedbe postopka, saj se je v nekaterih primerih ugotovilo, da so policisti izvedli osebno preiskavo, navedli pa, da je oseba predmet oziroma stvar izročila sama, ali pa so ukrep varnostni pregled uporabili v nasprotju z namenom.

ZPol v prvem odstavku 38.a člena navaja razloge javne varnosti, kot enega od pogojev, da sme policist z namenom zasega predmetov opraviti pregled osebe in stvari, ki jih ima ta pri sebi. Pri tem mora biti poleg neposredne zaznave podana tudi utemeljena verjetnost (objektivno-subjektivna verjetnost), da ima pri sebi predmet, ki ga je potrebno v skladu z zakonom zaseči. Šele ob kumulativni izpolnitvi navedenih pogojev se lahko policist odloči, da bo izvedel ukrep pregleda osebe in stvari in zasegel predmet. Določba 38.a člena ZPol in druge določbe ZPol, ne pojasnijo, kaj so razlogi javne varnosti. Razlogi javne varnosti iz 38.a člen ZPol, so vselej v vzročni zvezi s prepovedanimi predmeti, ki jih ima oseba pri sebi in jih je potrebno po zakonu zaseči. Pregled osebe in stvari ter zaseg predmetov sme policist izvesti, ko sta izpolnjena kriterija neposredne zaznave in ko je podana utemeljena verjetnost, da ima oseba pri sebi predmete, ki jih je potrebno zaseči. Izpolnitev obeh kriterijev pa še ne pomeni absolutnega dejstva, da bo policist, ko se bo odločil za izvedbo ukrepa (poziv po izročitvi predmeta in pregled osebe in stvari) pri osebi tudi našel predmet, ki ga je potrebno zaseči. Utemeljena verjetnost je nov standard, ki ga (lahko) po stopnji verjetnosti (utemeljenosti) primerjamo s kazenskoprnim standardom, utemeljen razlog za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Neposredna zaznava pomeni vizualno zaznavo (osebe, predmeta), s katero se utemeljuje (standard) verjetnosti, da ima oseba v posesti določen predmet, ki ga je potrebno zaseči. Standard s takšno stopnjo verjetnosti za izvedbo ukrepa (pregleda osebe in stvari) je razumen, zlasti z vidika posega države v integriteto posameznika.

Znano dejstvo je, da se policisti v praksi pri operativnem delu pogostokrat srečujejo s primeri, ko v lokalnem okolju srečujejo osebe, ki jih "domačini" obravnavajo kot uživalce prepovedanih drog, ali pa so jih policisti v preteklosti že obravnavali zaradi kaznivih dejanj in prekrškov. Zgolj dejstvo, da nekdo nekoga stigmatizira ali pa so ga policisti v preteklosti obravnavali še ni razlog za uporabo pooblastila po 38.a členu ZPol.

Policijska postaja Jesenice (št. 2600-661/2012) navajamo dva od osmih pritožbenih razlogov:

1. Policista sta nepravilno uporabila prisilna sredstva in ga pri tem telesno poškodovala.
2. Nepravilno sta ga pridržala.

Senat je ugotovil, da ni bilo razlogov, da sta policista zoper pritožnika sploh uporabila kakršnakoli prisilna sredstva. Senat je glede tega opravil tudi vpogled v sodbo OS na Jesenicah št. PR 148/2012 z 12. 2. 2013, iz katere izhaja, da sta oba policista na zaslišanju na OS Jesenice povedala, da ju je pritožnik žalil in sploh ne omenjata, da bi njegovo obnašanje motilo kogarkoli drugega kakor tudi ne omenjata, da so se v bližnjih stanovanjih prižigale luči in da so osebe opazovale dogodek. Pritožnikova identiteta je bila policistoma poznana, odklonil je preizkus alkoholiziranosti, vpil je na policista, bil je na domačem pragu in hotel je oditi domov. Senat je bil enotnega mnenja, da je bil nepravilno že strokovni prijem policista, ko je želel preprečiti, da bi pritožnik odšel domov. V nadaljevanju pa je pri uporabi prisilnih sredstev (dva udarca v obraz) dobil telesne poškodbe in sicer zlom ličnih kosti in kosti zgornje čeljustnice.

Sicer pa je senat ugotovil, da sta policista v tem delu postopka očitno prirejala dejstva in okoliščine postopka in prirejala ter spreminjala svoje izjave, tako tiste, ki sta jih dala o postopku pri poročevalcu, kot tiste v pritožbeni dokumentaciji. V uradni zaznamek o uporabi prisilnih sredstev je policist navedel, da ga je udaril z desno roko v postopku preverjanja pritožbe pri poročevalcu pa je povedal, da ga je dvakrat udaril z levo roko, ki je sicer njegova šibkejša roka. Iz poročila OKC PU Kranj izhaja, da je pritožnikov sin 15. 1. 2012 ob 00.52 uri poklical na OKC PU Kranj in prijavil, da dva policista tepeta njegovega očeta (pritožnika). Policista sta ob 00.54 uri OKC dala povratno informacijo, da je pritožnik bežal po Jesenicah, kar po mnenju senata ni res. Prav tako je senat ugotovil, da sta policista v obdolžilni predlog št. 2240-345/2012/1

(410-53) z dne 17. 12. 2012 zapisala drugače kot izhaja iz preostale pritožbene dokumentacije, saj sta navedla: "..... ni upošteval zakonitega ukaza policista o odrejenem pridržanju. Začel se jima je upirati tako, da je hotel zbežati s kraja postopka. Zato sta policista uporabila prisilna sredstva in sicer fizično silo in sredstva za vklepanje in vezanje-lisice."

V nadaljevanju je senat ugotovil, da za policijsko uporabo prisilnih sredstev veljajo vsa splošna načela, ki so predpisana oziroma določena za druge vrste policijskih pooblastil. Nekatera od teh so za izvajanje prisilnih sredstev še posebej pomembna in poudarjena, kot na primer načelo sorazmernosti in strokovnosti. Zaradi posebnosti uporabe in neposrednega ogrožanja vitainih človekovih dobrin so za uporabo prisilnih sredstev določena oziroma predpisana še posebna načela oziroma določbe. Ta so načelo nujnosti, načelo postopnosti, načelo humanosti in selektivnosti. Senat je bil mnenja, da policist ob uporabi strokovnega udarca v pritožnikov obraz ni upošteval navedenih načel. Po izjavi policistov (kar je pritožnik na seji senata odločno zanikal) je pritožnik napadel policista tako, da ga je prijel za ovratnik. Ni ga izpustil, silil je vanj, tiščal ga je proti tiam. Policist je rekel, da ga ne more obvladati, medtem pa je bil vse bolj nasilen. Policista je namreč naslonil na avto, ukazov ni upošteval, policista je obvladoval. Policist je slišal, da je med prerivanjem nekaj počilo, verjetno uniforma. Zato je pristopil do leve strani in ga z levo roko dvakrat udaril v glavo. Enkrat je zgrešil, drugič pa zadel v ličnico oz. levo stran obraza. Iz opisanega izhaja, da policist mlaejše oblike fizične sile niti ni poskušal uporabiti, zato uporaba dveh udarcev po mnenju senata ni bila sorazmerna načinu in moči upiranja pritožnika (ki ga je pritožnik na senatu odločno zanikal).

Uporaba udarca z roko pomeni načeloma hujšo obliko uporabe fizične sile, ki je v konkretnem primeru pustila posledice na pritožnikovem telesu – zlom ličnih kosti in kosti zgornje čeljustnice. Z udarci v nekatera mesta na človekovem telesu, npr. glavo, vrat, predel srca, hrbtenice, se lahko osebo hudo poškoduje, zato je udarjanje na takšna mesta praviloma prepovedano. Tudi če bi senat upošteval izjave policistov (ki jih pritožnik zanika) je dejstvo, da je policista držal za oblačilo in ga naslonil na pokrov motorja vozila, torej ga ni niti davili niti ga ni udarjal niti ga ni poskušal udariti. Senatu je bilo bistvenega pomena pri odločitvi, da v tem delu ne upošteva izjav policistov dejstvo, da kljub navedbam policistov, da je bil policist napaden (poročevalec je v svojih ugotovitvah navedel, da je policist zato, da bi zavaroval življenje in zagotovil varnost policijskega kolega, ob dejstvu, da pritožnik ukaza ni izpolnil in da je bil nasilen, uporabil udarec z roko v predel glave), zoper pritožnika niso bili zaradi napada na uradno osebo, ko ta opravlja naloge varnosti ali preprečitve uradnega dejanja ali maščevanja uradni osebi, izvedeni nikakršni ukrepi v skladu z Zakonom o kazenskem postopku, ampak je bila zoper njega izrečena le globa in podan obdolžitni predlog (kar izhaja iz uradnega zaznamka o uporabi prisilnih sredstev). Policista v poročilu o opravljenem delu za 15. 12. 2012 nista niti omenila, da je pritožnik napadel policista, ampak sta omenila le, da je vpil in ju žalil ter se nedostojno vedel na javnem kraju. V sklep o pridržanju sta v obrazložitev razlogov za pridržanje navedla, da je bil ustavljen in kontroliran zaradi storitve prekrška v cestnem prometu. Navedla sta tudi, da je bil pod močnim vplivom alkohola, policistoma se ni hotel izkazati z osebnim dokumentom, prav tako je odklonil preizkus alkoholiziranosti. Na javnem kraju je kršil javni red in mir in se kljub večkratnim opozorilom ni umiril. Zaradi suma, da bo še naprej kršil JRM je bilo zoper njega odrejeno pridržanje do iztreznitve.

Senat je v konkretnem primeru upošteval tudi pisno strokovno mnenje Sektorja za preventivo in policijska pooblastila GPU št. 260-659/2012/4 (207-10), ki so ga izdelali 21. 2. 2013 za potrebe pritožbenega senata. Iz strokovnega mnenja izhaja, da pritožnikovo prijemanje policista za uniformo ter prerivanje, v skladu s prvim odstavkom 77. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih, pomeni napad. Udarec (oziroma udarca) drugega policista v njegovo glavo spada med strokovne udarce. Pritožnik za uporabo fizične sile v policiji določa, da policisti praviloma naj ne bi uporabljali udarcev v glavo, vrat in genitalije. Navedene udarce lahko policisti uporabljajo za odvrčanje neposrednega napada nase ali na koga drugega, vendar v skladu z načelom sorazmernosti. V konkretnem primeru je šlo za odvrčanje neposrednega napada na drugega policista, pri ugotavljanju sorazmernosti pa je treba upoštevati, da smejo policisti, v skladu z 51. členom Zakona o policiji, uporabiti le tisto prisilno sredstvo, ki je sorazmerno načinu in moči upiranja ali napada. Pritožnik je policista neposredno napadel tako, da ga je prijel za uniformo in ga med prerivanjem potisnil na pokrov motorja parkiranega osebnega vozila (na

pokrov motorja vozila naj bi se naslanjala tako on kot policist). Menijo, da takšen način napada ne upravičuje strokovnega udarca oziroma strokovnih udarcev v glavo, saj obstaja pri tem realno tveganje za nastanek posledic, ki niso sorazmerne načinu in moči napada (iz razpoložljive zdravniške dokumentacije je razvidno, da je do takšnih posledic tudi prišlo).

Ob takšnem napadu bi bilo bolj strokovno izvesti strokovni prijem davljenje (ushiro jime, hadaka jime, itn.), po potrebi tudi s predhodno izvedbo strokovnega udarca, vendar v telo in ne v glavo. Strokovni udarec v glavo bi bil dopusten in tudi sorazmeren na primer, če bi pritožnik policista med potiskom na pokrov motorja osebnega avtomobila tudi davil, udarjal (oziroma poskušal udariti) ali izvedel napad na kakšen drug način, ki bi predstavljal hujšo obliko napada na policistovo življenje in telo.

Senat je zato menil, da je policist pritožnika poškodoval z uporabo takšne fizične sile (dveh udarcev v glavo), ki ni bila potrebna za izvedbo uradnega dejanja. Takšna uporaba sile, ki ni bila v funkciji njegovega obvladovanja pomeni po mnenju senata preokračitev tiste najmanjše sile, ki je bila potrebna za njegovo obvladovanje. Zato je senat zaključil z mnenjem, da načelo sorazmernosti ni bilo upoštevano. Pri tem načelu "se dovoljuje manjše zlo, da bi se preprečilo večje."

Ustaljena sodna praksa Ustavnega sodišča in Evropskega sodišča za človekove pravice je, da v demokratični družbi vedno velja presumpcija svobode. Pri zasledovanju legitimnih ciljev se ta lahko omeji, pri čemer mora biti omejitev sorazmerna tako na abstraktni (zakonski) kot konkretni (izvedbeni) ravni. Prav vsak poseg v posameznikovo svobodo mora torej biti zakonit ne samo v ožjem pomenu besed (torej temeljiti na zakonu), ampak mora biti tudi v konkretnem primeru razumen, nujen in opravičljiv z zasledovanjem konkretnega legitimnega cilja. Za pridržanje po drugem odstavku 109. člena Zakona o prekrških morajo biti kumulativno izpolnjeni naslednji pogoji: zalotenost pri prekršku, da gre za osebo pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi ter obstajati mora nevarnost, da "b" ta oseba še naprej delala prekrške. Senat je bil mnenja, da v konkretnem primeru za pritožnikovo pridržanje tretji od navedenih pogojev ni bil izpolnjen.

Senat je namreč ugotovil, da sta mu policista očitala storitev prekrška 7/1 ZJRM-1 (kdor se na javnem kraju prepira, vpije ali se nedostojno vede na način, opisan v 5. točki 2. člena tega zakona, ki pa določa, da je nedostojno vedenje vedenje posameznika ali skupine, s katerim povzroči vznemirjenje ali razburjenje ali ogrožanje posameznika ali skupine ali kadar z žaljivimi besedami in dejanji škoduje ugledu posameznika ali skupine ali uradne osebe pri uradnem poslovanju)

V prvem odstavku 7. člena ZJRM-1 so določene pojavne oblike nedostojnega vedenja. Po tem odstavku je za prekršek odgovoren storilec, ki stori eno od navedenih oblik prekrška – se prepira, vpije ali nespodobno vede. Pri tem ne zadostuje zgolj dejstvo, da se nekdo prepira ali vpije, saj mora iti za ravnanje, ki je prepovedano in nezakonito šele z motenjem drugih oseb, torej mora za obstoj prekrška storilec povzročiti vznemirjenje, razburjenje ali ogrožanje posameznika oziroma skupine. Zato senat iz pritožbene dokumentacije (poročil o opravljenem delu policistov, uradnega zaznamka o uporabi prisilnih sredstev, plačilnega naloga, sklepa o pridržanju) ugotavlja, da ni mogoče slediti navedbam policistov. Senatu je bila nesprejemljiva razlaga policistov, ko glede kršenja JRM omenjata, da so se v bližnjih stanovanjih prižigale luči in da so osebe opazovale dogodek. Nobene od teh oseb nista navedla kot priče v plačilnem nalogu oz. z nobeno od teh oseb niti nista opravila ali vsaj poizkušala opraviti razgovor. Tako po mnenju senata za navedene trditve policistov (o prižiganju luči v stanovanjih, osebe so opazovale dogodek) ni nikakršnih dokazov, saj jih policista, če že obstajajo, nista identificirala kot priče, kar pa bi po mnenju senata morala storiti, da bi bili vsi nadaljnji postopki izpeljani brez dvoma v ugotovitve policistov. Senat tako ni dobil nikakršnega dokaza o tem, da bi ravnanje pritožnika kogarkoli motilo. Senat je glede tega opravil tudi vpogled v sodbo OS na Jesenicah št. PR 148/2012 z 12. 2. 2013. Iz nje izhaja, da je policist na zaslišanju izpovedal – citirano: "Ker ju je vedno bolj žalil, ga je policist opozoril, naj se umiri, ker bo drugače zoper njega odrejeno pridržanje. Zoper njega je bilo potem odrejeno pridržanje, pa se je aktivno uprl in pri tem celo policista naslonil na pokrov motorja in ga tudi na njegov poziv ni hotel izpustiti, tako, da

je moral uporabiti fizično silo." - konec citata. Iz iste sodbe OS na Jesenicah št. PR 148/2012 z 12. 2. 2013, iz katere izhaja, da je bil zaslišan tudi drugi policist, je ta izpovedal – citirano: " Ker je bil do njiju žaljiv in se ni umiril, ga je opozoril, da bo zoper njega odrejeno pridržanje, če se ne umiri. Hotel je oditi s kraja. Zaustavil ga je in mu povedal, da pač ne more oditi, ker je zoper njega odrejeno pridržanje." - konec citata. V zaslišanju oba policista torej omenjata le, da ju je pritožnik žalil in sploh ne omenjata, da bi njegovo obnašanje motilo kogarkoli drugega in ne omenjata, da so se v bližnjih stanovanjih prižigale luči ter da so osebe opazovale dogodek.

V nadaljevanju je senat zato ugotovil, da je pomembno, kdo je bil objekt kršitve – v tem primeru samo pooblaščenici uradni osebi, ker druge javnosti, ki bi jo to motilo, ni bilo ugotovljene. Zgolj žalitve policista niso podlaga za pridržanje. Še manj je to upravičeno v konkretnem primeru, ko gre za obravnavanje kršitve enega občana s področja prekrškov. Pri kršitvah določil ZJRM-1 po drugem in tudi prvem odstavku 7. člena v delu, ko je objekt napada pooblaščenica uradna oseba zaradi ali pri uradnem poslovanju, je potrebno upoštevati dejstvo, da je potrebno nadaljevanje prekrška utemeljiti oziroma morajo obstajati okoliščine, ki to bojazen opravičujejo. V primeru, ko gre za odnos oziroma relacijo dveh strank kot v konkretnem primeru policistov, ki kršitev obravnavata in pritožnika kot kršitelja, pa se nevarnost ponavljanja prekine takoj, ko se ena od strank odstrani. Tako v konkretnem primeru po mnenju senata ni možno govoriti o bojazni pritožnikovega nadaljevanja kršitve, kar konkretno pomeni, da v kolikor se postopek konča, nevarnost ponavljanja ne obstaja več. Ker se s tem prekine eden od kumulativno potrebnih pogojev, ni upravičenosti za odrejanje pridržanja. To nenazadnje pomeni, da sama žalitev policistov ali neizpolnjevanje ukazov, kot posledico teh ravnanj ni razlog za odvzem prostosti in izvajanje pooblastil po ZP-1, saj se bojazen nadaljevanja prekine takoj, ko je postopek končan. Policista bi mu, po mnenju senata po ugotovljeni kršitvi določil ZPrCP in ZJRM-1, glede na pritožnikovo stanje kot ga opisujeta, lahko tudi po pošti poslala plačilni nalog zaradi kršitev 7/2 in 22/1 ZJRM-1, ne pa da sta v nadaljevanju stopnjevala njegovo kaznovanje.

Senat je v zaključku mnenja, da ravnanje pritožnika ni bilo takšne narave, da je predstavljalo resno nevarnost, da bo s kršitvijo nadaljeval ali jo stopnjeval. Pri pridržanju gre za poseg v ustavno varovano dobrino, zato je pri odločanju za uporabo tega ukrepa potrebno biti zadržan, tudi ob upoštevanju dejstva, da je bil pritožnik obravnavan in pridržan praktično pred domačim pragom, kamor je bil očitno namenjen. Senat je menil, da pridržanje ni bilo neizogibno potrebno za preprečitev nadaljnjih kršitev z vidika resne in neposredne nevarnosti, da bi s svojim ravnanjem proti policistoma nadaljeval ali ga celo stopnjeval, npr. tako, da bi policistoma sledil ali če bi njegovo nedostojno vedenje prešlo iz žalitev v grožnje. Za odločitev so bile senatu pomembne navedbe policistov v zaslišanju pri OS na Jesenicah, iz katerega izhaja, da mu je bilo pridržanje odrejeno zaradi žaljenja policistov. Prav tako so bile senatu pomembne njune navedbe v obdolžilnem predlogu št. 2240-345/2012/1 (410-53) s 17. 12. 2012 in njune navedbe v uradnem zaznamku o uporabi prisilnih sredstev št. 3C692-53 s 15. 12. 2012, v katerem navajata, da je pritožnik hotel zbežati s kraja postopka, saj se je obrnil proč od policista in želel zapustiti kraj postopka. Zato po mnenju senata ni obstajala nevarnost, da bo še naprej delal prekrške in niso bili podani vsi pogoji za njegovo pridržanje.

Policajska uprava Maribor (št. 2600-646/2012)

V prostorih Policijske uprave Maribor je bila 8. 4. 2013 izvedena seja pritožbenega senata glede pritožbe zoper ravnanje policista iz Posebne policijske enote iz PPE PU Koper ob protestnem shodu poimenovanem "3. mariborska vstaja" 3. 12. 2012.

Senat je soglasno odločil, da so pritožbeni razlogi neutemeljeni, kljub temu pa je ugotovil nekatere nedoslednosti pri ravnanju policije.

Policist je pritožnika, ki je na protestih nekaj metal proti policistom neposredno zalotil pri kršitvi javnega reda in miru in povedal tudi, da točno ni uspel videti, kaj je imel v rokah. Tako je povedal 3. 1. 2013 poročevalki v postopku preverjanja pritožbe, tako je zapisal takoj po postopku 3. 12. 2012 ob 20.20 uri na kartonček o ugotavljanju identitete (neupoštevanje ukazov, metanje predmetov), in tako izhaja tudi iz plačilnega naloga, ki ga je pritožnik prejel

takoj po privedbi na PP Maribor I (na javnem shodu ogrožal javni red in mir in metal razne predmete ter ni upošteval zakonitih ukazov policistov).

Pri pregledu pritožbene dokumentacije smo na ministrstvu ugotovili, da je v uradnem zaznamku o uporabi prisilnih sredstev navedeno, da je pritožnik v policiste metal kocke in jih pozival k pretepu, na izpisu uporabe prisilnih sredstev pa je navedeno, da je pritožnik v policiste metal kamne, kocke in jih pozival k pretepu. Na te nedoslednosti je bila opozorjena poročevalka na PU Maribor. Predlagali smo ji, da navedene nedoslednosti razjasni.

O nedoslednostih oz. razhajanju je ugotovila, da je očitno pri prenosu informacij oz. zapisu uporabe prisilnih sredstev prišlo do nesporazuma ali napake, na kar je bil policist, ki je opravil zapis in vnos uporabe prisilnih sredstev v policijske evidence opozorjen, vendar popravkov glede tega ni bilo narejenih, kar je bilo preverjeno 28. 3. 2013.

Na seji senata je bil obravnavan tudi pritožbeni očitke, da je pritožnik policiste pred namestitvijo v »marico« večkrat prosil za vodo, da bi si zaradi predhodne uporabe plinskih sredstev s strani policistov izpral oči, vendar je ni dobil. Tudi policist je potrdil, da ga je pritožnik dejansko prosil za vodo, da si izpere solzivec, vendar je policisti niso imeli pri sebi. Senat je ugotovil, da so policisti vodo za svojo uporabo oz. za pitje dobili šele okoli 24.00 ure, ko se je situacija na demonstracijah že umirila, kakor tudi, da enota vode za izpiranje oči po uporabi plinskih sredstev enostavno ni imela. Menimo, da bi kljub dejansko izrednim razmeram na omenjenih demonstracijah, policija morala poskrbeti, da bi bili policisti opremljeni tudi z vodo, s katero bi nudili prvo pomoč osebam zoper katere so uporabili plinski razpršilec in druga plinska sredstva.

Policijska postaja Črnomelj: (št. 2600-27/2013, št. 2600-29/2013, št. 2600-140/2013 in št. 2600-141/2013)

V navedenem primeru gre za ukrepanje policistov PP Črnomelj ob prijavljeni kršitvi javnega reda in miru. Pritožbe so v isti zadevi podali štirje pritožniki. Pritožbeni razlogi so bili v vseh štirih pritožbenih zadevah neupravičena uporaba prisilnih sredstev in povzročitev telesnih poškodb ter nezakonito pridržanje pritožnikov. V enem primeru (navedenem spodaj) je šlo po ugotovitvah senata dejansko za neupravičeno uporabo prisilnih sredstev, v vseh štirih primerih glede pridržanja pritožnikov pa je senat odločil, da je bilo pridržanje odrejeno zakonito, a je glede na izvedene aktivnosti v času pridržanja potekalo nesorazmerno dolgo. Po ugotovitvi istovetnosti in preverjanju predobrnovanosti v evidencah policije zoper pritožnike ni bilo več obstoja pripornega razloga ponovitvene nevarnosti.

1. Policisti so zoper pritožnika nezakonito izvajali postopek, pri čemer so ga vklenili ter pretepali, vrgli na tla, ter ga brcali in topli s tonfo, pri čemer mu je eden od njih stopil na glavo.
2. Pridržali so ga.
3. Policist ga je v celici na PP Črnomelj trikrat udaril v obraz.

Ugotovljeno je bilo, so bili policisti Policijske postaje Črnomelj 1. 1. 2013 ob 4.18, napoteni na kršitev javnega reda in miru, na prireditveni prostor v Črnomlju, kjer je bilo organizirano silvestrovanje pod šotorom. Javni red in mir ob prihodu policistov na kraj ni bil več kršen, zato so pričeli z zbiranjem obvestil od varnostnikov in prisotnih obiskovalcev, da bi identificirali kršitelje. Pri tem je eden od navzočih oseb policistu grozil z ubojem. Okrog njiju se je zbralo več ljudi, zato so pristopili tudi drugi policisti, da bi varovali postopek. Nato se je postopek vmešalo še nekaj prisotnih, kar je privedlo do neizpolnjevanja ukazov ter napada na policista, posledično temu pa do uporabe policijskih pooblastil in prisilnih sredstev.

V zvezi s 1. pritožbenim razlogom je bilo ugotovljeno, da je bil pritožnik v skupini, ki je obkrožala enega policista, zato ga je drugi policist s fizično silo odstranil od skupine, z namenom preprečitve napada na policiste. Pri tem je pritožniku na podlagi 34. člena Zakona o policiji in skladno z 12. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih (pravilnik) ukazal, da se odstrani, saj bo v nasprotnem primeru zoper njega uporabil prisilna sredstva. Ker se je kljub temu aktivno upiral in policista prijel za roko, je policist na podlagi 51.b člena ZPol in v skladu z 81. členom

pravilnika, uporabil fizično silo - strokovni met »o soto gari«. Po padcu na tla se je še vedno upiral, zato ga je policist z uporabo strokovnega prijema – davljenje, spravil v položaj za vklepanje. Nato je na podlagi 51.a člena ZPol in v skladu z 78. in 79. členom pravilnika uporabil še sredstva za vezanje in vklepanje – kovinske lisice in ga vklenil. Pri tem mu je pomagala policistka, ki je na podlagi 51.b člena ZPol in skladno z 81. členom pravilnika, uporabila fizično silo - prijem za roke. Ko je bil obvladan in vklenjen so policisti zoper njega odredili pridržanje po določbi drugega odstavka 157. člena ZKP. Glede na navedeno senat ni potrdil njegovih navedb v pritožbi, da so policisti z njim vodili postopek povsem brez upravičenega razloga, saj ni storil nič narobe. Ugotovljeno je bilo, da je med opravljenem uradne naloge oviral postopek policistov, zaradi česar ga je policist s fizično silo odstranil od skupine, z namenom preprečitve napada na policiste. Zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja Preprečitev uradnega dejanja ali maščevanja uradni osebi po tretjem odstavku 299. člena KZ-1, je SKP PU Novo mesto, po vseh zbranih obvestilih in dokazih, zoper pritožnika kot osumljenca podal kazensko ovadbo.

Prav tako senat njegovih navedb, da so ga policisti na kraju zbili (vrgli) na tla, ga brcali in topli s pendreki, na podlagi razpoložljive dokumentacije in izjav policistov ter prič, ni potrdil. Ugotovljeno je bilo, da so policisti uporabili prislilna sredstva, iz ocene uporabe prislilnih sredstev pa je razvidno, da so jih izvedli zakonito in strokovno. Prav tako z uporabo le-teh po izjavah policistov ni bil telesno poškodovan, kar izhaja tudi iz uradnega zaznamka – izvajanje opravil med pridržanjem/zadržanjem, kjer je pri opisu zdravstvenega stanja navedeno, da ni imel vidnih poškodb. V postopku preverjanja pritožbe na poziv poročevalca ni dostavil nikakršne dokumentacije, iz katere bi bilo razvidno grdo ravnanje policistov (brcanje, udarjanje, pretepanje). Senat je odločil, da je pritožbeni razlog neutemeljen.

V zvezi z 2. pritožbenim razlogom je bilo ugotovljeno, da so policisti zoper pritožnika odredili pridržanje po določbi drugega odstavka 157. člena ZKP. Pridržanje je odvzem prostosti na podlagi zakonsko določenih razlogov, pri čemer policisti smejo v skladu z navedeno določbo izjemoma nekomu vzeti prostost in ga pridržati, če so podani utemeljeni razlogi za sum, da je storil kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je pridržanje potrebno zaradi ugotovitve istovetnosti, preverjanja alibija, zbiranja obvestil in dokaznih predmetov o tem kaznivem dejanju in so za pripor podani razlogi iz 1. in 3. točke prvega odstavka 201. člena tega zakona in 1. in 2. točke prvega odstavka 432. člena ZKP. Pridržanje je bilo potrebno zaradi ugotovitve njegove istovetnosti ter zaradi zbiranja obvestil in dokaznih predmetov o tem kaznivem dejanju, ki je imel vse znake kaznivega dejanja Preprečitev uradnega dejanja in maščevanja uradni osebi po tretjem odstavku 299. člena KZ-1, ki se preganja po uradni dolžnosti. Poleg tega je bil podan tudi priporni razlog ponovitvene nevarnosti (3. točka prvega odstavka 201. člena ZKP).

Ugotovljeno je bilo, da so policisti na policijski postaji ugotovili pritožnikovo identiteto. Po ugotovitvah poročevalca je bilo pridržanje potrebno zaradi zbiranja obvestil in dokaznih predmetov, in sicer fotografiranje poškodovanih policistov in njihove opreme. Ugotovljeno je bilo, da so policisti leseno letev, s katero je bil napaden policist, pobrali ob odhodu iz kraja, ko so osumljence odpeljali v pridržanje in jo prinesli na policijsko postajo, kjer je bila z zapisnikom o zasegu predmetov zasežena 1. 1. 2013 ob 10.40. V zvezi z ugotavljanjem pritožnikove predobrnovanosti preko ministrstva za pravosodje, je bilo ugotovljeno, da za podatke niso zaprosili v času pridržanja, ampak je bilo zaradi praznika to storjeno naslednji dan, medtem ko druge aktivnosti oziroma preiskovalna dejanja, v času pridržanja niso bila izvedena, zato se je senatu vzpostavil dvom glede časovne upravičenosti pridržanja. Ogled kraja je bil opravljen potem, ko je bilo pritožniku pridržanje že zaključeno, pri čemer kraj do izvedenega ogleda ni bil zavarovan. Pritožnik je bil kot osumljenec zaslišan 2. 1. 2013, torej naslednji dan po tem, ko je bilo pridržanje zaključeno.

Člani senata so bili mnenja, da je bilo pridržanje odrejeno zakonito, vendar pa senatu razen ugotavljanja identitete in vpogleda v policijske evidence, niso bile predstavljene konkretne aktivnosti policije, izvedene v času pridržanja, ki bi časovno upravičile obstoj pripornega razloga (ponovitvene nevarnosti), zaradi katerega je pridržanje trajalo do 10.35. Iz uradnega zaznamka o izvajanju opravil med pridržanjem namreč izhaja, da pri njegovem nadzoru ni bilo ugotovljenih posebnosti. V skladu z drugim odstavkom 157. člena ZKP sme Policija v predkazenskem

postopku osumljencu le izjemoma vzeti prostost in ga pridržati. Pri tem je treba v najkrajšem potrebnem času izvesti aktivnosti, s čimer se vsebinsko opraviči izvedbo tega nujnega ukrepa (pridrzanja), pri čemer morata kumulativno obstajati tako pridržalni kot priporni razlog. Ugotovljeno je bilo, da policija po postopku ugotovitve identitete oz. po vpogledu v policijske evidence, ki je bil opravljen ob 8.54 uri do zaključka pridrzanja, ni izvedla drugih preiskovalnih dejanj. Prav tako ni bila izkazana subjektivna okoliščina, na podlagi katere bi bilo mogoče trditi, da je obstajala nevarnost, da bi ponovil kaznivo dejanje, zaradi česar bi bilo pridržanje neizogibno potrebno do 10.35. Senat je z vpogledom v uradni zaznamek ugotovil, da je bilo pritožnikovo stanje v času pridrzanja od 8. ure dalje brez posebnosti, medtem ko za čas pred tem ta podatek ni razviden. Senat je bil mnenja, da bi se morali kriminalisti SKP PU prej vključiti v postopek in opraviti preiskovalna dejanja glede na to, da so že ob zaznavi kaznivega dejanja obstajali utemeljeni razlogi za sum, da so bili izpolnjeni znaki kaznivega dejanja iz Kataloga kaznivih dejanj in dogodkov. Ugotovljeno je bilo, da je državna tožilka, ki je bila obveščena ob 8. uri in ne takoj ob odvzemu prostosti, kot to določa osmi odstavek 157. člena ZKP, dala navodila, da naj se pridržanega izpusti, v kolikor priporni razlog v smislu predkaznovanosti ne bo potrjen. Glede na navedeno je bilo trajanje pridrzanja po mnenju senata nesorazmerno glede na namen pridrzanja, saj mora policija osumljenca izpustiti na prostost takoj, ko med pridržanjem odpade oz. preneha priporni razlog za pridržanje. Zaradi navedenih ugotovitev je senat odločil, da je bil postopek glede na časovno sorazmernost pridrzanja neupravičen, saj po ugotovitvi istovetnosti in preverjanju predobravnavanosti v evidencah policije ni bilo več obstoja pripornega razloga ponovitvene nevarnosti, zato je senat odločil, da je pritožba v tem delu utemeljena.

Senat je obravnaval tudi 3. pritožbeni razlog, da je policist pritožnika v celici na PP Črnomelj udaril v obraz, pri čemer ga je pritožnik opozoril, da se dogodek snema, policist pa naj bi mu odgovoril, da kamera ne dela. V zvezi s tem je bila pridobljena kopija posnetka video nadzornega sistema ter o pregledu sestavljen uradni zaznamek. Ugotovljeno je bilo, da kamera v samem prostoru za pridržanje dejansko ni delovala. Iz posnetka kamere št. 1, ki pokriva hodnik pred prostorom za pridržanje je razvidno, da je policist pritožnika ob tem, ko je v rokah držal denarnico in mu nekaj rekel, z obema rokama prijel v predelu vratu oz. ramen, pri čemer se je naslonil nazaj na garderobne omare, nato pa levo, kjer ga je policist prislonil na steno konec hodnika, neposredno pred vrata prostora za pridržanje. V zvezi s tem je policist na seji pojasnil, da mu je pritožnik izrekel grožnje, da si ga je zapomnil, ko ga je tepel in da bo že videl. Zaradi izrečenih groženj se je postavil v obrambni položaj in ga prijel za oblačila pri vratu ter ga naslonil na omaro, ker se na hodniku ne bi imel kam umakniti, če bi ga zaradi izrečenih groženj tudi napadel. Takrat je prišel po hodniku tudi drugi policist, ki je pritožnika porinil v prostor. Iz video posnetka je razvidno, da je bil v prostoru obrnjen v levo stran od vrat, kjer se je najverjetneje nahajal tudi pritožnik (tam je postelja, ki se na posnetku ne vidi), pri čemer je policist z desno roko zamahnil v višini nad svojo glavo. Nato je podobno kretnjo ponovil, vendar ni videti tako očitna. Policist je na seji povedal, da je pritožnik tudi zoper njega in njegovo družino izrekel grožnje ter zanimal, da bi ga udaril. Senat je bil na podlagi zgoraj opisanega dogajanja, ki izhaja iz video posnetka mnenja, da ga je zamahnil z roko, tudi udaril. Senat je odločil, da je pritožbeni razlog utemeljen.

Zgoraj so izpostavljeni v negativnem smislu najbolj izstopajoči primeri izvajanja policijskih nalog, pri katerih so bili očitki pritožnikov v veliki meri upravičeni. Primeri v prvi vrsti kažejo na slabo poznavanje policijskih pooblastil, ki jih policisti izvajajo v predkazenskem postopku, kot tudi nekaterih drugih pooblastil, s katerimi policisti grobo posegajo v osebnost in dostojanstvo oseb v policijskih postopkih. Poleg v opisanih primerih, se tudi v nekaterih drugih pritožbenih zadevah kaže, da policisti, zlasti na policijskih postajah, nedosledno izvajajo določila ZKP glede vabljenja osumljencev kaznivih dejanj, slabo so seznanjeni z zakonskimi določili in pravili stroke glede policijskega zaslišanja osumljenca in neposrednega izvajanja posameznih preiskovalnih dejanj, prav tako so v nekaterih primerih nedosledni pri zagotavljanju ustreznih pravic osebam, osumljenim storitve kaznivih dejanj in osebam, ki jim je odvzeta prostost.

Posamezni konkretni primeri še vedno kažejo na morebitno zlorabo varnostnega pregleda v namene iskanja predmetov, ki jih je potrebno zaseči, v nekaterih primerih pa tudi na izvajanje pooblastila pregleda osebe v nasprotju z določili 38.a člena ZPol.

Posebno pozornost je potrebno nameniti primeroma, kjer so bile na sejah senata ugotovljene nepravilnosti, povezane z odvzemi prostosti po določilih drugega odstavka 109. člena ZP-1 (v povezavi s kršitvijo drugega odstavka 7. člena ZJRM-1) in po določilih ZKP ter ravnanju policistov z osebami v času pridržanja.

V zvezi z opisanimi ugotovitvami predlagamo izvedbo vseh ustreznih ukrepov za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. O izvedenih ukrepih nas obvestite do 30. 6. 2013.

S spoštovanjem,

dr. Miroslav Žaberl
generalni direktor
sekretar

Poslati:

1. GPU, gp.policija@policija.si, - po e-pošti

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE IN VARNOSTNO UPRAVO
DIREKTORAT ZA POLICIJO IN DRUGE VARNOSTNE NALOGE

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 56 68
F: 01 428 55 15
E: dpdvn.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

Dr. Gregor Virant
minister

Številka: 092-303/2013/1 (142-01)
Datum: 31. 5. 2013

Zadeva: Nepravilnosti, ugotovljene v pritožbenih postopkih zoper delo policistov

Sektor za pritožbe zoper policijo Direktorata za policijo in druge varnostne naloge MNZ je v okviru reševanja pritožb občanov zoper delo policistov, zlasti pa vodenja sej pritožbenih senatov ob koncu leta 2012 in v letu 2013 ugotavljal določene pomanjkljivosti in nepravilnosti, o katerih je bilo izdelano ter policiji posredovano problemsko poročilo.

V poročilo so opisani najbolj izstopajoči primeri izvajanja policijskih nalog, pri katerih so bili očitki pritožnikov v veliki meri upravičeni. Primeri v prvi vrsti kažejo na slabo poznavanje policijskih pooblastil, ki jih policisti izvajajo v predkazenskem postopku, kot tudi nekaterih drugih pooblastil, s katerimi policisti grobo posegajo v osebnost in dostojanstvo oseb v policijskih postopkih. V opisanih primerih se kaže, da policisti, zlasti na policijskih postajah, nedosledno izvajajo določila ZKP glede vabljenja osumljencev kaznivih dejanj, slabo so seznanjeni z zakonskimi določili in pravili stroke glede policijskega zaslišanja osumljenca in neposrednega izvajanja posameznih preiskovalnih dejanj, prav tako so v nekaterih primerih nedosledni pri zagotavljanju ustreznih pravic osebam, osumljenim storitve kaznivih dejanj in osebam, ki jim je odvzeta prostost.

Posamezni konkretni primeri še vedno kažejo na morebitno zlorabo varnostnega pregleda v namene iskanja predmetov, ki jih je potrebno zaseči, v nekaterih primerih pa tudi na izvajanje pooblastila pregleda osebe v nasprotju z določili 38.a člena ZPol.

Opisana sta tudi primera, kjer so bile na sejah senata ugotovljene nepravilnosti, povezane z odvzemi prostosti po določilih drugega odstavka 109. člena ZP-1 (v povezavi s kršitvijo drugega odstavka 7. člena ZJRM-1) in po določili ZKP ter ravnanju policistov, z osebami v času pridržanja.

V zvezi z ugotovitvami je bilo policiji predlagana izvedba vseh ustreznih ukrepov za odpravo ugotovljenih nepravilnosti ter določen rok za poročanje o izvedenih ukrepih (30. 6. 2013).

Poročilo vam pošiljamo v seznanitev.

S spoštovanjem,

dr. Miroslav Zabel
generalni direktor
sekretar

Priloga: 1